

1 INLEDNING

1.1 BAKGRUND OCH SYFTE

Kommunfullmäktige har gett i uppdrag till den Allmänna beredningen att upprätta en landsbygdsstrategi som en viktig del i arbetet att uppfylla kommunens vision:

**Lycksele – Staden i Lappland
13 000 invånare 2040**

Lycksele är navet i Lappland där utbildning och kultur är i framkant. Lyckseles landsbygd utvecklas och är en självklar del av Staden i Lappland, lika självklart är Lycksele en del av Sápmi. Ett livskraftigt näringsliv och civilsamhälle bidrar till att utveckla Lycksele som den trygga och lagom stora staden.

Lycksele är liten nog för att vara personlig och vänlig och stor nog för att ha allt man kan behöva. I Lycksele finns ett starkt näringsliv, många aktiva föreningar, ett stort utbud av aktiviteter, arrangemang och en väl utvecklad samhällsservice. Samtidigt är allt nära - naturen, förskolor, skolor, äldreboende, centrum och landsbygd. Lycksele är Lapplands första stad, den enda staden i södra Lappland och därmed ett viktigt nav i regionen. Lycksele fick stadsrättigheter 1946 och har varit ett handelscentrum i Sápmi sedan början av 1600-talet. Lycksele kommun har en långsiktig ambition att växa genom ökad inflyttning. 2017 hade Lycksele 12 257 invånare, en ökning med 34 invånare/år skulle innebära att Lycksele har 13 000 invånare 2040.

Under visionen har följande övergripande mål för den kommunala verksamheten formulerats:

Gods livsvillkor – (1) God folkhälsa, (2) Trygga invånare, (3) Meningsfull fritid, (4) Livslångt lärande
Attraktivt samhälle – (5) Växande näringsliv med fler i arbete, (6) Ett hållbart samhälle för framtiden
Effektiv organisation – (7) Attraktiv arbetsgivare, (8) Verksamheter av hög kvalitet

I arbetet med samtliga mål ska särskild hänsyn tas till perspektiven jämställdhet och jämlikhet.

Landsbygdsstrategin ska ge en plattform för ett lokalt utvecklingsarbete i de fyra serviceorter som identifierats i arbetet med lokal serviceplan. För varje serviceort med omland föreslås att kommunala resurser, det lokala näringslivet och föreningslivet ska samlas kring en gemensam lokal plan för utveckling, samverkan och resursanvändning. Avsikten är att samla alla goda krafter i arbetet med att utveckla samhället utanför tätorten i Lycksele kommun.

Syftet med Landsbygdsstrategin är att tydliggöra de förutsättningar och behov som finns utanför tätorten samt ta tillvara på den drivkraft som finns i byarna för att växla upp den genom kommunens syn på lokal utveckling. Strategin ska ses som början på en process där medborgare, förenings- och näringsliv runt om i kommunen på ett aktivt sätt ska göras delaktiga i såväl beslut som genomförande.

Ett annat syfte är att stimulera samordning av kommunens egna verksamheter och samverkan mellan kommun och andra aktörer för att säkerställa service och utveckling av samhället utanför tätorten.

Som ett horisontellt perspektiv är det viktigt att tänka på jämställdhet – att det ska råda lika villkor för alla som bosätter sig utanför tätorten oavsett vilket kön man identifierar sig med, jämlikhet – att det ska råda lika villkor för alla som bosätter sig utanför tätorten oavsett ålder, ursprung eller intressen.

1.2 ARBETET MED LANDSBYGDSSTRATEGIN

Arbetsprocessen för att ta fram den här strategin har tagit avstamp i det arbete som legat till grund för den lokala serviceplanen. En första version tas fram under våren 2019 och därefter förs medborgardialog med samma grupperingar som involverades i samband med upprättande av serviceplanen. Efter inkomna synpunkter omarbetas strategin och den slutliga versionen ställs ut under senhösten 2019, därefter tas beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott, kommunstyrelsen samt kommunfullmäktige.

Strategin ska utvärderas och revideras efter fyra år, dvs 2023 inför en ny mandatperiod. Detta ger möjlighet att samordna frågor som tas upp i översiktsplanen, då den planeras att revideras samtidigt.

Strategin bygger på SWOT-analys som kartlägger nuläget med styrkor och möjligheter att bygga vidare på samt svagheter och hot att undvika eller förhindra. Visionen är det som långsiktigt strävas mot. Mål för respektive område ger en tydligare riktning och de ska stämma överens med övergripande strategier inom Lycksele, Västerbotten och Sverige.

1.3 SWOT – STYRKOR, SVAGHETER, HOT OCH MÖJLIGHETER

En nulägesanalys arbetas fram genom samverkan med samma grupperingar som involverades i samband med upprättande av Serviceplaner. Analysverktyget som användes var SWOT, som står för Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats. Styrkor och svagheter är de inre resurserna, möjligheter och hot kommer ur omvärldens förändringar. Genom att se på trender i ex vis politik, ekonomi, värderingar mm kan vi se konsekvenser som påverkar geografin utanför tätorten inom Lycksele kommun.

Analysen visar vad som är viktigt att bygga vidare på i form av styrkor och möjligheter, samt pekar på svagheter och hot att vara medveten om.

Det finns både styrkor och svagheter vad gäller attityd och engagemang. Olika områden har olika kulturer utvecklade, vissa har stark sammanhållning, entreprenörsanda och vana att arbeta i det civila samhället. Vad gäller föreningsliv finns även viss trötthet och oro för vilka som ska ta över.

- De fysiska förutsättningarna i natur, skog och vatten ger möjligheter till ytor för friluftsliv och rekreation som är viktiga. Det finns gott om plats att leva och bo. Svårigheten är tillgång till bostäder som begränsas dels av fritidsboende i hus som skulle kunna vara permanentboende, dels av marknadsvärdet på hus som bromsar nybyggnation i de glesare områdena. De låga priserna kan såklart ge möjligheter för dem som vill bo billigt – ett faktum som kan vara både på gott och ont. Exempelvis kan fastigheter med ett lågt pris attrahera mindre önskvärda etableringar eller försök till opportunistisk spekulation, vilket i sig kan hämma utvecklingen i en hel bygd. Låga fastighetspriser kan å andra sidan möjliggöra positiv exploatering, expansion av företag samt inflyttning.

- Äldreboende, trygghetsboende o dyl efterfrågas men är svårt att skapa på grund av risken att inte få hyresgäster som är beredda att betala – det är billigare att bo kvar i sin befintliga bostad.

- Avstånden i sig – Lycksele kommun består av 5888,9 kvadratkilometer och har ganska precis 70 % av befolkningen koncentrerad till tätorten – skapar svårigheter att hålla igång service överallt. Likafullt finns tillgång till kommersiell service utanför tätorten. Ska de fortleva krävs köptrohet.

- Infrastrukturen är viktig men kostsam – bredbandsutbyggnad pågår vilket skapar förutsättningar för att leva och verka, mobiltelefoner har svagheter men är väsentligt mycket bättre nu än för bara 4-6 år sedan.

- Sysselsättning och företagande – de gröna företagen med bas i jord, skog och vatten är viktiga för landsbygden, lantbruken har under en längre period haft problem med lönsamhet men har på senare år hämtat sig något från när det var som allra sämst. Möjligheter ses i ökning i efterfrågan av mer närproducerat.

- Besöks- och upplevelsenäring växer och ses som en framtidssektor som kan skapa arbetstillfällen.

För att få tillräckliga erbjudanden krävs att flera små företag går ihop, alternativt att någon större dragare kliver in på marknaden.

- Ökad vidareförädling och mer nischade produkter är möjligheter. Den lokala marknaden har få kunder, varför export – inom och utom landet – kan vara värt att satsa på.

- Ny teknik ger möjligheter att arbeta på distans samt att driva e-handel.

- Urbaniseringen fortsätter men det finns samtidigt mottrender – många unga är intresserade av att bo och leva på landet.

2 BESKRIVNING AV LANDSBYGDEN

2.1 DEFINITION AV LANDSBYGD

Lycksele kommun är per nationell definition landsbygd och glesbygd. I det här dokumentet definieras landsbygd som den geografi inom kommunen som är belägen utanför en fem kilometers radie från Lycksele centrum.

Orterna Rusksele, Örträsk och Kristineberg utgör i sig tätorter enligt definitionen att det bor fler än 250 personer skrivna på orten men i det här dokumentet omnämns dessa orter som servicenoder eller serviceorter.

Kommunen ligger mitt i Västerbottens län, och gränsar i söder till kommunerna Bjurholm och Åsele, i väster till Vilhelmina och Storumans kommuner, i norr till Sorsele, Malå och Norsjö kommuner samt i öster till Vindelns kommun. Lycksele är den största centralorten i Västerbottens inland med en stark tradition av handel. I Lycksele kommun bor det 12228 personer (SCBs 2018-12-31) varav 6080 kvinnor och 6204 män. Av dessa bor 8669 personer i Lycksele tätort och trettio procent på landsbygden. Det bor fler män än kvinnor utanför tätorten.

De orter utanför tätort som har allra längst geografiskt avstånd från centrala Lycksele ligger på ca 80 kilometers avstånd. Dessa orter har däremot närmare till andra centralorter såsom Malå, Bjurholm och Vindeln.

I serviceplanen är Rusksele, Örträsk, Kristineberg och Kattisavan utpekade som servicenoder. I Örträsk, i kommunens södra del, finns två butiker, Örträsk Livs i Örträsk och Örträsk handel och bensin, i västra Örträsk. I Kattisavan, efter väg E12 finns Chilla in och i Rusksele vid väg 363 finns Handlar 'n. Thornégården erbjuder ett begränsat utbud av livsmedel i Kristineberg, i dagsläget begränsat till 500 artiklar och det finns även en nyligen etablerad tankstation för fossila drivmedel i Kristineberg. Men även i en del av de andra orterna på landsbygden finns viss service och bidrag för exempelvis kommersiell service ska kunna komma även dessa orter till del.

Lycksele kommun har valt att i serviceplanen prioritera de orter utanför Lycksele tätort som har tillgång till service i form av dagligvaruhandel och/eller drivmedel. Kommunen vill se att den etablerade kommersiella servicen som finns idag bevaras och att deras ekonomiska situation stärks då det bedöms gynna inte bara servicenoden i sig utan även det närliggande geografiska området också kallat omlandet.

3 ÖVERORDNADE STRATEGIER

3.1 ÖVERSIKTSPLANEN

Lycksele kommuns översiktsplan (ÖP) antogs av kommunfullmäktige under hösten 2010 och en ny ÖP håller på att arbetas fram och fastställs under 2020. Landsbygdsstrategin vilar på visionen för Lycksele kommun.

3.2 LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LANDSBYGDSPOLITIK

Länsstyrelsen arbetar för att EU:s och Sveriges jordbrukspolitik och landsbygdpolitik inklusive Landsbygdsprogrammet får genomslag på regional nivå. Det innebär att lantbruket ska bli konkurrenskraftigt och långsiktigt hållbart samtidigt som den ekologiska odlingen ökar och värdefulla natur- och kulturlandskap bevaras. En levande landsbygd innebär också att det finns alternativa sysselsättningar, god service och attraktiva boendemiljöer.

3.3 REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI - RUS

En regional utvecklingsstrategi för Västerbottens län 2020+ håller på att arbetas fram och förväntas vara färdig för fastställande under 2020. Det är viktigt att vara lyhörd för det som prioriteras i den regionala utvecklingsstrategin för att lättare kunna ta del av det arbete som görs på nationell och regional nivå i det kommunala arbetet med att skapa möjligheter för en livskraftig landsbygd.

3.4 EN STRATEGI FÖR ATT STÄRKA UTVECKLINGSKRAFTEN I SVERIGES LANDSBYGDER

Skrivelse från regeringen till riksdagen 2008/09:167.

Strategin ger en bild av regeringens syn på en rad utvecklingsområden. Målen kan kort sammanfattas:

- Det ska ges ökande förutsättningar för att driva företag. Företagandet ska vara enkelt, självklart och lönsamt.
- Det ska gå att arbeta och bo i Sveriges landsbygder. Infrastrukturen ska utvecklas och en god servicenivå tillhandahållas.
- Det ska finnas ett betydande lokalt inflytande och goda utbildningsmöjligheter.

Landsbygdsområdena har många förutsättningar för utveckling och hållbar tillväxt. Utifrån ett ekonomiskt och socialt perspektiv blir landsbygdsområden allt mer integrerade med tätorter och städer och vice versa, vilket bidrar till varandras utveckling och tillväxt. Närvaron av människor ökar i många landsbygder genom deltidsboende, turism och rekreation. Många av landsbygderna har särskilda resurser i form av attraktiva naturmiljöer och råvaror, kulturresurser och ytor ibland i kombination med särskilda klimatförhållanden. Den sociala ekonomin, vars främsta drivkraft är allmännyttan, och det civila samhället spelar också viktiga roller för landsbygdens utveckling.

3.5 FONDER OCH PROGRAM

Landsbygdsprogrammet 2014-2020 erbjuder stöd och ersättningar som är till för att utveckla landsbygden. Miljö, hållbar utveckling och innovation är prioriterat.

Landsbygdsprogrammet ska ge lönsamma och livskraftiga företag, aktiva bönder som ger oss öppna marker med betande djur, och en modern, attraktiv landsbygd. Landsbygdsprogrammet innehåller företagsstöd, projektstöd, miljöinvesteringar, miljöersättningar, ersättning för ekologisk produktion, kompensationsstöd, djurvälferdsersättningar samt lokalt ledd utveckling. Stöden och ersättningarna finansieras gemensamt av Sverige och EU. Det finns 36 miljarder kronor för hela Sverige i landsbygdsprogrammet under perioden 2014–2020. Man räknar med att programmet kommer att tillföra ca 1,5 miljarder kronor till Västerbottens län under perioden.

4 MÅL

4.1 GODA LIVSVILLKOR

Kommunen kan tillsammans med föreningar och intresseorganisationer skapa möjligheter för de som bor utanför tätorten att ha en aktiv och givande livsstil.

Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att "Det ska gå att bo och arbeta i Sveriges landsbygder. Infrastrukturen ska utvecklas och en god servicenivå tillhandahållas."

I kommunen finns goda möjligheter till naturnära boende i relativ närhet till tätorten alternativt helt enskilt för dem som önskar det. Det behövs incitament för att människor ska bosätta sig i dessa områden och bryta trenden av urbanisering inom kommunen. Till exempel är det viktigt att man från kommunens sida planerar "rätt" typ av boenden för att locka unga till att bo kvar eller att flytta till en ort. Kommunen redovisar i ett tillägg till översiktsplanen var landsbygdsutveckling kan utgöra ett skäl för dispens från strandskyddet (som generellt gäller 100 m kring havskusten, sjöar och vattendrag). Det finns anledning att revidera tillägget i översiktsplanen för att skapa möjligheter till attraktiva boenden i vattennära lägen utanför tätorten.

Ansvar: Kommunstyrelsen

Bakgrund/nuläge

Möjlighet till bra och ekonomiskt fördelaktigt boende är en basförutsättning för människor att överväga inflyttning, självklart i kombination med arbetstillfällen, service och övrig livsmiljö. De genomsnittliga huspriserna på landsbygden, framför allt i "mindre tätorter", är väldigt låga. Upprättandet av nya hus och fastigheter blir således allt som oftast ekonomiskt ofördelaktiga eftersom värdet på ett hus när det är färdigt oftast understiger kostnaden av att bygga det. Priserna gör det enkelt att bo kvar, vilket gör det svårt för yngre att hitta bostäder på landsbygden. Åldersstrukturen i kommunen med många äldre i förhållande till det antal barn som föds gör att inflyttning är den enda möjligheten att öka befolkningen. För att yngre ska kunna välja att bo på landsbygden behövs attraktiva boenden. Yngre efterfrågar både hyresrätter och hus. Många fastigheter bebos dock av äldre som gärna skulle bo i lägenhet. Fler lägenheter på landsbygden skulle möjliggöra ökad rotation på bostadsmarknaden och fler yngre som ges möjlighet att etablera sig där. Lyckas man locka fler unga till orten kan det även bli mer attraktivt för näringsliv att förlägga trygghetsboenden hit, vilket skulle kunna vara ett alternativ bland andra. Trygghetsboende är för äldre som inte har behov av vård- och omsorgsboende men som vill ha mer trygghet och social samvaro än vad de kan få i sitt nuvarande hem. Termen trygghetsboende började användas 2008 så denna boendeform är ny och utbudet fortfarande begränsat. Lagstiftningen medger sedan 2019 att biståndsbeslut får fattas för att bo i trygghetsboende. Till skillnad från vård- och omsorgsboende ingår varken mat, service, omvårdnad eller sjukvård i ett trygghetsboende. Däremot är det ett krav att bostäderna ska vara funktionellt utformade, att boendet ska ha gemenskapslokaler för måltider, samvaro, hobby och rekreation samt personal/bovård på angivna tider.

4.1.1. GOD FOLKHÄLSA

En tänkbar aktivitet för att främja folkhälsan kan vara att öka ersättningen till valda föreningar eller intresseorganisationer för att stimulera iordningsställande av fritidsanläggningar såsom fotbollsplaner, skridskobanor, promenadstråk eller skidspår som i sin tur skulle kunna berika livs- och boendesituationen utanför tätorten.

Ansvar: Kommunstyrelsen

4.1.2. TRYGGA INVÅNARE

En väl fungerande infrastruktur är avgörande för att skapa en känsla av trygghet. Elektricitet, tillgång till vatten, fungerande renhållning, möjligheter till uppkoppling, mobiltelefonäckning etc. är basala funktioner som måste finnas för att motivera personer att bosätta sig utanför tätorten. Eftersom kommunen inte har ansvaret över alla de berörda funktionerna är viktigt att kunna fungera som lots i de fall så krävs. Genom tillskapande av en så kallad inflyttarservice med en sådan lotsfunktion kan man i många fall skapa en tryggare vardag för de personer som bor utanför tätorten. Man kan även aktivt uppmuntra till grannsamverkan för att stävja eventuell brottslighet.

Ansvar: Kommunstyrelsen

Ett annat viktigt åtagande för att behålla den äldre delen av befolkningen samt frigöra bostäder är att tillskapa så kallade trygghetsbostäder. Kommunen kan vara behjälplig genom att ta kostnader för gemensamma utrymmen och genom att ha personal (vård/vårdinna) på boendet. Riktade insatser och utvecklingsarbete för att stimulera inflyttning från andra orter/områden i Sverige samt eventuellt från andra länder.

Ansvar: Socialnämnden och Kommunstyrelsen

Genom utökad samverkan mellan olika "blåljusorganisationer" och andra organisationer kan tryggheten säkras i hela kommunen. Genomföra särskilda satsningar på rekrytering av räddningstjänstpersonal i beredskap.
Ansvar: Myndighetsnämnden

4.1.3 MENINGSFULL FRITID

En tänkbar aktivitet för att tillskapa en mer meningsfull fritid kan vara att öka ersättningen till valda föreningar eller intresseorganisationer för att stimulera iordningsställande av fritidsanläggningar såsom fotbollsplaner, skridskobanor, promenadstråk eller skidspår som i sin tur skulle kunna berika livs- och boendesituationen utanför tätorten.

Ansvar: Kommunstyrelsen

4.1.4 LIVSLÅNGT LÄRANDE

Att skolor finns på landsbygden upplevs vara av central betydelse för upprätthållandet och utvecklandet av en levande landsbygd. Huruvida det faktiskt förhåller sig så eller inte har etablerad forskning inte kunnat enas om. Föräldrar med små barn lägger stor vikt vid att barnen inte ska behöva resa långt för att komma till förskola/skola. För att behålla nätet av skolor runt om i kommunen behövs kreativa tankar och modernt arbetssätt. Landsbygden har speciella utmaningar att möta pga gleshet, avstånd och sviktande befolknings- och elevunderlag samt kompetensförsörjning.

Nytänkande och kreativa arbetssätt i skolan ska bygga på forskning och beprövad erfarenhet, vidareutbildning och utveckling av digitala arbetsmetoder för att på så sätt skapa skolor på landsbygden med kvalitet och attraktionskraft. Skolorna på serviceorterna med omland behöver öka sin samverkan med föreningar och företag, till exempel genom att upplåta lokaler, teknik och kompetens för distansundervisning och därmed bli ett nav för den lokala samhällsutvecklingen. Möjligheten att i skolan kunna vistas i naturen är viktig för barns kunskap och känsla för naturen och för deras egen hälsa. Naturområden nära skolorna ger möjligheter för barnen att vistas ute på raster och under lektioner. Förutom att stödja föräldrar i sitt föräldraskap är målet att alla barn och ungdomar ska lyckas med sina skolstudier kanske den främsta skyddsfaktorn att satsa på. Livsmiljön i och kring förskola och skola är också betydelsefulla uppväxtmiljöer (bl. a. för lärande och levnadsvanor samt för inflytande och delaktighet) liksom strävan att minska segregationen mellan bostadsområden och öka antalet mötesplatser och därmed främja den sociala sammanhållningen.

Ansvar: Utbildningsnämnden

Man ska heller inte glömma av möjligheten att i större utsträckning nyttja studieförbundens kompetens i fråga om ett livslångt lärande. Byar med intresseföreningar eller andra ideellt baserade driftsformer är mycket väl lämpade för att hålla i studiecirklar vilket också kan finansiera delar av den verksamhet som bedrivs. Det handlar ofta om att vara kreativ i formuleringen av olika utbildningsinsatser samt att ta sig för att söka stöd från de olika förbunden.

Ansvar: Intresseorganisationer och studieförbund

4.2 ATTRAKTIVT SAMHÄLLE

Kommunen måste, för den framtida kompetensförsörjningen både till egen verksamhet men även för näringslivets räkning, vara en attraktiv plats att bo och verka i. Den moderna människan antas söka sig till attraktiva och hållbara livsmiljöer som präglas av öppenhet och tillgänglighet. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att "Det ska finnas ett betydande lokalt inflytande."

Bakgrund/nuläge

Föreningslivet i Lycksele kommun spelar en viktig roll och har av tradition haft en stark ställning. Det är betydelsefullt att den ideella sektorn ges förutsättningar, både ekonomiskt och geografiskt, att bidra i framtiden till människors fysiska, psykiska, andliga, kulturella och sociala hälsa. Det civila samhället definieras som den del av samhället som organiseras utan statlig inblandning. Betydelsen av det civila samhället på landsbygden är omfattande där bland annat idrottsföreningar, hembygdsföreningar och kyrka fungerar som naturliga samlingsplatser för lokalbefolkningen. Föreningar finns inom samhällets alla intresseområden och samlar ett brett engagemang bland medborgarna. Det aktiva idrotts- och föreningslivet betyder mycket för bygden och engagerar många i ideellt arbete, samt bidrar till ökad folkhälsa, demokratifostran och den lokala identiteten. På landsbygden sköts även en hel del praktiska frågor genom föreningar; för vägar, vatten, samlingslokaler mm. Kyrkorna är viktiga för samhället och samlar människor i olika sammanhang, vi ser ett ökande engagemang ex vis när människor som flyr sitt hemland kommer till Lycksele. Kyrkor samlar människor både till vardag och helg, till högtider och i sorg. Samverkan mellan flera aktörer där traditionella och otraditionella aktiviteter blandas skapar spännande möten. Redan 2008 fattade regeringen beslut om Överenskommelse med det civila samhället, med mål att stärka de idéburna organisationerna. På nationell nivå finns sex gemensamma principer som grund för samverkan mellan idéburna organisationer och det offentliga. Principerna handlar om: Självständighet och oberoende – dialog - kvalitet – långsiktighet – öppenhet och insyn – mångfald. Regionalt och lokalt kan överenskommelser skapas utifrån de förutsättningar och behov som finns i respektive område.

4.2.1 VÄXANDE NÄRINGS LIV MED FLER I ARBETE

Målet för kommunen är att landsbygden ska erbjuda ett gynnsamt företagsklimat samt att tillvarata de möjligheter som finns för företagande utanför tätorten. För att främja skapandet och upprätthållandet av en levande landsbygd bör kommunen överväga tillskapandet av närarbetsplatser i första hand för kommunanställda. För att kunna ha en hög ambitionsnivå för kultur, förenings- och friluftsliv på landsbygden behöver kommunen teckna överenskommelser med föreningar, sociala företag eller andra aktörer om att utföra sådana tjänster. Dessutom behöver kommunen vara en samarbetspartner gällande drift och underhåll av de nödvändiga anläggningarna och lokalerna för idrottens, kulturens och friluftslivets föreningsliv. Med utgångspunkt i den nationella överenskommelsen genomföra en process som tar fram en lokal överenskommelse utifrån de förutsättningar och behov som finns här. Det kan t ex vara att utveckla överenskommelse för att möjliggöra fler sommarjobb för ungdomar genom samarbete mellan kommunen, näringslivet och föreningslivet på landsbygden.
Ansvar: Kommunstyrelsen.

4.2.2 ETT HÅLLBART SAMHÄLLE FÖR FRAMTIDEN

Byaskötselpeng kan utgå till föreningar eller byautvecklingsgrupper som på eget initiativ tar på sig röjningsarbeten eller åtgärder som kan skapa gemenskap och trivsel ex runt bygdegårdar, badplatser m.m. i kommunens tätortsnära lands- och glesbygd.

Hjälp att söka investeringsstöd för klimatsmarta investeringar såsom uppvärmningskonverteringar, laddstolpar för elbilar eller liknande bör erbjudas av kommunen så att omställning till ett hållbarare samhälle kan ske i snabbare takt än vad som gjorts hittills.

Ansvar: Kommunstyrelsen.

4.3 EFFEKTIV ORGANISATION

Målen inom det här området tar i huvudsak sikte på kommunen egen organisation men i det här sammanhanget finns anledning att titta på det kommunala arbetet med att samordna arbetet som krävs för att uppnå målsättningarna som satts upp.

5 NYCKLAR TILL FRAMGÅNG

Hela kommunen måste utvecklas för att möjliggöra en god livsmiljö oberoende om människan vill bo i centrala delarna av Lycksele eller utanför tätorten. Landsbygden är attraktiv genom levande byar, aktivt företagande, rikt föreningsliv och stora naturtillgångar, vilka är viktiga resurser att vidareutveckla för helheten.

Utanför tätorten finns efterfrågan på boendemiljöer, som kompletterar stadens utbud. En ökad inflyttning möjliggör upprätthållande av samhällsservice även i de mer glest befolkade delarna av kommunen. För att alla delar av kommunen ska upplevas som attraktiva att bo och verka i bör strategin vara att bättre ta tillvara attraktiva bostadslägen, stödja bredbandsutbyggnad och värna om viktiga servicefunktioner.

5.1 UTVECKLING AV SERVICEORTER

Serviceorter med omland är viktiga för utvecklingen av landsbygden i Lycksele kommun och målet är således att ytterligare utveckla dessa. En väl utbyggd kommersiell och offentlig service är av stor betydelse för kommunens attraktivitet som bostadsort, för näringslivets utvecklingsmöjligheter och för möjligheterna att utveckla turismen. För landsbygden är det angeläget att dagligvarubutiker och drivmedelsförsäljning ges en hållbar struktur. Detta stämmer väl överens med kommunens övergripande målområden – Goda livsvillkor, Attraktivt samhälle och Effektiv organisation. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att "Det ska gå att bo och arbeta i Sveriges landsbygder. Infrastrukturen ska utvecklas och en god servicenivå tillhandahållas."

5.2 LIVSMEDELS- OCH DRIVMEDELSFÖRSÖRJNING

Försäljning av livs- och drivmedel är av mycket stor betydelse för livet utanför tätorten. En landsbygd utan denna service skulle göra det mycket svårt för invånarna att bo kvar. Befolkningsunderlaget på landsbygden är dock litet vilket gör det svårt för näringsidkare att få affärerna att gå runt. En del av lösningen på detta problem kan vara de servicepunkter som etableras. Lycksele kommun har pekat ut Rusksele, Örträsk, Kristineberg och Kattisavan som betydelsefulla serviceorter med särskild betydelse för sina respektive omland.

En lokal servicepunkt är ett sätt att arbeta för utökad service utanför tätorten främst med fokus på tillgänglighet till dagligvaror och drivmedel. En servicepunkt är oftast förlagd till en dagligvarubutik alternativt drivmedelsförsäljning. Hit ska man kunna komma och träffas över en kopp kaffe, göra sina ärenden över nätet, ta del av information via broschyrer och mycket annat. Servicepunkten ska vara den naturliga mötesplatsen i en by/ort. I utbyte mot att affären eller bensinstationen tillhandahåller denna utökade service bör näringsidkaren få en ersättning av kommunen om maximalt 50.000 kronor per år.

Bakgrunden till utvecklande av servicepunkter har varit behovet av att stödja den lokala dagligvaruhandeln eller bensinstationen som den viktiga faktorn för människor att leva och verka i en bygd. Med det mervärde en servicepunkt ger, ökar besöksanledningen till dagligvarubutiken och drivmedelsförsäljningen och ger därmed ökad möjlighet till merköp och merförsäljning samt att fungera som mötesplats.

På de orter kommunen valt att se som möjliga att skapa servicepunkter kan avtal komma att tecknas mellan kommunen och en näringsidkare. Det bygger på ett uppdragsavtal och ersättning utgår för de tjänster man kan tillhandahålla. Hemsändning är ett erbjudande om service för dem som bor på landsbygd, minst två km från butik som väljer att delta. Hemsändningsbidrag är en god service för boende på landsbygd. Butiken säkerställer ett bra kundunderlag och tillhandahåller en god service inte minst till äldre och personer med funktionsnedsättning. Kommunen erhåller 50 % bidrag från Länsstyrelsen för sina kostnader i efterskott. Kommunen arbetar utifrån förordningen för kommersiell service. Den möjliggör för kommunen att betala ut hemsändningsbidrag med f n (20120614) kolla datum max 200 kronor per hemsändning per vecka och hushåll som ligger mer än 2 km från butik på landsbygd. Rådgivning till enskilda och föreningar som vill starta byamackar och handelsplatser.

5.3 INFRASTRUKTUR OCH KOLLEKTIVTRAFIK

Landsbygden är annorlunda än staden genom att avstånden är större och att befolkningsunderlaget inte räcker till för att erbjuda invånarna all service som finns att tillgå i nom tätorten. Större avstånd och sämre tillgänglighet påverkar i princip all mänsklig aktivitet; sociala relationer, näringsliv, kulturliv, demografi och så vidare. I grunden handlar det om att kostnader för att organisera olika funktioner i samhället är större i en gles miljö. Glesheten ger också generellt sett sämre tillgång till infrastruktur på grund av höga fasta investeringskostnader som ska delas på få hushåll. Vägar med tillräcklig bärighet är en viktig förutsättning för många företag, för närvarande finns problem på ett flertal håll. I länstransportplanen blir ofta mindre vägar nedprioriterade till förmån för stora projekt närmare större städer.

En ökad satsning på kollektivtrafik är ett sätt att ge fler människor tillgång till service och att minska bilberoendet som i sin tur kan minska utsläppen och därmed bidra till att nå nationella målsättningar om minskad negativ miljöpåverkan. Det är angeläget att finna flexibla lösningar för kollektivtrafiken som ger större möjligheter till kollektivt resande. Samåkningslösningar är en annan del som ska uppmuntras och stödjas. Fler som reser

tillsammans ger lägre kostnader, minskade utsläpp och ökad social gemenskap. Kommunen planerar en fortsatt satsning på parkeringar och fler laddstolpar för elbilar för att underlätta samåkning.

En annan nyckelfråga för att möjliggöra boende utanför tätorten är att skolskjuts medges för familjer med barn i skolåldern. Här finns ett kommunalt ansvar att vara lyhörd för de utmaningar som finns och att avsätta tillräckliga resurser för att kunna ha en effektiv och trafiksäker skolskjuts både till och från skolan under alla väderförhållanden som årstiderna erbjuder.

Genom privata initiativ och marknadens aktörer skapa förutsättningar för en framtida landsbygdsutveckling och ett tjänsteutbud tillgängligt för alla. Det ska satsas på ett stamnät som klarar av att möta framtidens behov.

UTKAST